

Πολιτική της Colour Youth για την χρήση της Γλώσσας

Εισαγωγή

Ο δημόσιος και ιδιωτικός γλωσσικός χώρος έχουν τη δύναμη να επηρεάζουν συνειδήσεις και να διαμορφώνουν πολίτες με συγκεκριμένες ευαισθησίες. Ειδικότερα, όπως τονίζει η Τσοκαλίδου στο «Φύλο της Γλώσσας», ο δημόσιος λόγος έχει μαζική επίδραση στην κοινή γνώμη και κατ' αυτό τον τρόπο φέρει μεγαλύτερη ευθύνη να εκπροσωπεί διάφορες κοινωνικές ομάδες.

Στον ελληνικό χώρο η εκφορά του δημόσιου λόγου και η κυρίαρχη αφήγηση βρίσκονται σε μια σχέση στείας αλληλεξάρτησης. Πρόκειται περισσότερο για μια σχέση «αυτοεκπληρούμενης προφητείας», παρά για μια δυναμική διαδικασία. Η κυρίαρχη αφήγηση, αναλλοίωτη μέσα στις δεκαετίες επηρεάζει από τη γέννηση του τον πολιτικό και μιντιακό λόγο και αντίστροφα ο λόγος αυτός συντηρεί την κυρίαρχη αφήγηση και στη συνέχεια αποκλείει τον λόγο των υπόλοιπων κοινωνικών ομάδων.

Ο λόγος δεν αποτελεί μονάχα κώδικα του γύρω κόσμου αλλά πράξη κοινωνική, μια ικανότητα συμβολισμού από την οποία πηγάζει η κοινωνική ζωή. Η γλώσσα δεν είναι μόνο το σημείο συνάντησης των ανθρώπων (επικοινωνία), αλλά επιπλέον επιβάλλει συγκεκριμένες μορφές σ' αυτή την συνάντηση. Επιβάλλει τους όρους στην κοινωνική ζωή και στις κοινωνικές σχέσεις και αποτελεί προϋπόθεση για την ύπαρξη της.

Συνοπτικά είναι αυτό που τόνισαν οι Sapir – Whorf: «Η γλώσσα μπορεί να διαμορφώσει την σκέψη. Η σεξιστική γλώσσα επιβραβεύει τα σεξιστικά πρότυπα».

Στόχος

Στόχος της Colour Youth είναι η εισαγωγή σε μια γλώσσα διαμορφωμένη έτσι ώστε να σέβεται τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την ταυτότητα φύλου και ταυτόχρονα να συμπλέει με τις -σε φιλοσοφικό επίπεδο- εξελίξεις των θεωριών για το κοινωνικό φύλο και την queer θεωρία.

Πιο συγκεκριμένα η Colour Youth διεκδικεί:

1. Αλλαγή στις στάσεις: Αναγνώριση και αποδοχή της αναγκαιότητας για χρήσης γλώσσας απαλλαγμένης από διακρίσεις.
2. Ανάπτυξη δεξιοτήτων: Χρήση γλώσσας απαλλαγμένης από λέξεις και εκφράσεις με σεξιστικό, ομοφοβικό ή τρανσφοβικό σημαίνόμενο.
3. Αποκτηση της γνώσης: Εντοπισμός των διακρίσεων με βάση το φύλο που εμπεριέχονται στη γλώσσα στα επίπεδα της γραμματικής, της σύνταξης και της σημασιολογίας.

Βέλτιστες πρακτικές

1. Κριτική προσέγγιση της γλώσσας στα επίπεδα της γραμματικής, σύνταξης, σημασιολογίας.
2. Χρήση διπλών τύπων στις γενικές αναφορές π.χ. μαθητής – μαθήτρια.
3. Κατάργηση/μη ανακύκλωση σεξιστικών όρων.
4. Καθιέρωση καινούργιων όρων που εκφράζουν την γυναικεία – LGBTQ πραγματικότητα π.χ. σεξουαλική παρενόχληση, τεκνοθεσία.
5. Ευαισθητοποίηση στο θέμα του γλωσσικού σεξισμού.
6. Συμμετοχή γυναικών, φεμινιστριών/ων, LGBTQ ατόμων στις διαδικασίες καθορισμού της γλώσσας.
7. Χρήση εναλλακτικών ρόλων/προτύπων για τα δύο φύλα στην εκπαίδευση π.χ η πυροσβεστήνα, ο νηπιαγωγός.
8. Χρήση LGBTQ χαρακτήρων στα ΜΜΕ ως αντιπροσωπευτικών της ανθρώπινης ύπαρξης.
9. Παρουσίαση των ατόμων αυτών ως έξυπνα, δυναμικά και όχι «ντυμένα» με στερεοτυπικά προσώπεια.

10. Συχνότερη χρήση του θηλυκού γένους με σκοπό την κριτική των στερεοτύπων στον δημόσιο και ιδιωτικό χώρο π.χ. από μηχανής θεά.

Τι μπορούμε να κάνουμε με την ελληνική γλώσσα;

“If I don't use genderqueer language, I write myself out of the narrative”

1. Χρησιμοποιούμε την λέξη «άτομο» αντί για «αυτός»/ «αυτή» όπου είναι εφικτό.
2. Χρησιμοποιούμε λέξεις με γενική σημασία και όχι τις αντίστοιχες φορτισμένες με στερεοτυπικές αφηγήσεις αναφορικά με το φύλο.
π.χ. μητρότητα → γονεϊκότητα
αδελφότητα → αλληλεγγύη
άνθρωπος → ανθρωπότητα, ανθρώπινο είδος, εμάς τους ίδιους/ τις ίδιες, κοινωνία
3. Υπάρχουν αρκετές απόψεις σχετικά με την διαμόρφωση μιας λέξης (ουσιαστικό, αντωνυμία κ.α.) στο θηλυκό της αντίστοιχο. Κάποιες από αυτές είναι :
ο δήμαρχος → η δήμαρχος → η δημαρχίνα → η δημάρχισσα
ο βουλευτής → η βουλευτριά
Όταν έχουμε κατάληξη σε -ος πολλές φορές αρκεί απλά η τοποθέτηση του θηλυκού άρθρου αφού έτσι κι αλλιώς έχουμε αντίστοιχη είσοδο αρχαιοκλιτών θηλυκών με την κατάληξη αυτή (π.χ η είσοδος, η πρόοδος κ.α).
4. Όπου είναι εφικτό χρησιμοποιούμε ρήμα αντί για το αντίστοιχο ουσιαστικό π.χ. αντί να πούμε η Προεδρίνα, από τη στιγμή που ούτε οι κορυφαίοι γλωσσολόγοι αυτής της χώρας δεν μπορούν να μας δώσουν μια ικανοποιητική απάντηση, μπορούμε να πούμε: Προεδρεύει η)

Βιβλιογραφία/Πηγές

- Τσοκαλίδου, Ρ. 1996. Το φύλο της γλώσσας. Οδηγός μη-σεξιστικής γλώσσας για τον δημόσιο ελληνικό λόγο. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνίδων Επιστημόνων-Βιβλιοπωλείο της Εστίας.
- Τεχνικές μη σεξιστικής γλώσσας για την Ελληνική. Αρχόντω Τερζή/ Μαρία Πενταράκη.
- Κοινωνιογλωσσολογία: σχέση γλώσσας – κοινωνίας μέσα από την οπτική του φύλου ~ Τμήμα Λογοθεραπείας.
- Warren Wilson College Writing Center ~ Jamila Stevenson “Using Gender – Neutral Language in Academic Writing”
- Εξουσία και γλώσσα στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία. Μια προσέγγιση Μαρία Μενεγάκη/ Λουκία Ευθυμίου.
- Φραγκουδάκη, Α. 1997. Γλώσσα και Ιδεολογία. Εκδόσεις Οδυσσέας (8η έκδοση).
- Μαριάνθη Μακρή- Τσιλιπάκου, Η γυναικεία γλώσσα / Η γλώσσα των γυναικών . Τμήμα θεωρητικής και εφαρμοσμένης γλωσσολογίας / τμήμα Αγγλικής Γλώσσας και φιλολογίας ΑΠΘ.
- Τσοκαλίδου, Ρ/ 1999> η χρήση της γλώσσας και τα δύο φύλα . Ομιλία στο πλαίσιο του προγράμματος “Αφιέρωμα στις σχέσεις των δύο φύλων”, Επιτροπή Κοινωνικής Πολιτιστικής Δραστηριότητας/ Βιολογικού ΑΠΘ.